

יום-העצמאות - תשמ"ט

יעקב לוז ז"ל

בן זלדה ואברהם מנדלבוים

נולד: י"א בתמוז ה'תרס"ד - 24.5.1904

נפטר: ל' בסיון ה'תשמ"ט - 5.5.1989

יעקב נולד בעיר ביאליסטוק, פולין. שם למד בגמנסיה והכין עצמו ללימודים בטכניון, אך חבריו הטובים שכנעוהו ומשכו אותו לתנועת "החלוץ". יעקב התלהב, עזב הכל, ובהיותו רק בן 17½ עלה לארץ ישראל. עבד בבניין ואחר-כך בפרדסים. לאט לאט התקרב אל החקלאות ועבודת האדמה, הצטרף לפלוגת "עין-טבעון" אשר עסקה בבניית בתיים ורפתות בכפר-יחזקאל ובעין-חרוד. יחד עם קבוצת חברים זו מגיע גם יעקב אל קבוצת גשר (הישנה) המשוועת לחברים נוספים ולידידים עובדות כדי לבנות את המפעל החדש - מפעל החשמל בנהריים.

תוך כדי הפירת תעלות למפעל, גילה יעקב שכרי חרסים ומטבעות עתיקות אשר מציתים את דמיונו, והוא מקדיש לתחביבו החדש הרבה מזמנו ומחשבותיו. הוא מתעניין בתושבי העמק אשר הקדימו אותו באלפי שנים, ורבה שמחתו כאשר המשק מאפשר לו ללמוד מעט ב"מכון אבשלום" - ידיעת הארץ ויסודות בארכיאולוגיה. צער רב הוא מצטער כאשר איננו מצליח להגשים את חלומו - להקים במשק מוזיאון שיכיל את כל ממצאיו ותגליותיו. את רוב האוסף מסר ל"בית גורדון" בדגניה, ואת כד-הממגורה הגדול אפשר לראותו במוזיאון ישראל בירושלים. על חשיבותן של התגליות אפשר ללמוד מתוך קריאה במאמריהם של הארכיאולוגים הידועים: שטקליס ועמירן.

יעקב - הצעיר הצנום ויפה-התואר עם הכלורית השופעת תלתלים והעיניים הרושפות זיקים של שובבות, נהנה מן העבודה והיצירה כמו גם מן התעלולים ומעשי הקונדט שהוא וצעירי גשר מבצעים, ומשפע האהבה שמשפיעות עליו החלוצות בנות המין היפה.

יעקב הוא גם אינדיבידואליסט ואיננו מוכן להתגורר כ"פרימוס" בחדר משפחה של זוג, ובמשך ½ שנה הוא אוסף ומניח לבנה על גבי לבנה כדי לבנות לעצמו חדר, ובינתיים הוא לן בגורן וחולה בקדחת.

כעבור מספר שנים הוא נושא לאשה את לאה, ועוזר לה, באהבה רבה, לגדל את יעל בתה שנתיםמה מאביה.

במלחמת העולם השנייה התגייס לבריגדה היהודית כדי להלחם בנאצים. מתוך מכתביו ללאה מצטיירת דמותו, דמות אדם רגיש, הכואב וסובל את סבל עמו, וזועם על המריבות והפלגנות בארץ, בתנועה ובקבוץ. עם סיום המלחמה והתגברות זרם הפליטים-עקורים הוא כותב: "כעת החלו לבוא אנשים שבורים ורצוצים מאושוויץ, דכאו ושאר מקומות כאלה... וילדים כבני 14-15 אך נראים כבני 8. ולכל נפש כזאת יש מספר על היד וסיפורים משלו והיום משלו... וכשהילדים האלה יגיעו לארץ, יווכחו כולם לדעת ש"הפואמה הפדגוגית" היא מעשיה עליזה מאד כלפי זאת מה שיהיה כאשר יהיו צריכים לחנכם. מניין ניקח כוחות לכך?... ואצלכם אחרי האסון הגדול הזה, יש עוד מפלגות וסיעות ואסיפות טפלות. איך לא תזדעזעו?? לאחר שכל האסון הנוראה הזה כבר נתגלה ולא תניחו את כל הדברים האלה הצידה? הצילו את היהודים שעוד נשארו בחיים!!!..."

כאשר הגיעו רותי ובת הדוד תמר למצוות נכתב בעלון המשק ע"י ידיד: "על חברינו גיבורי התהילה". על יעקב כתב: ... ככספית ונוצץ כמוה... לא פגשתי בחברה שלנו, הקיימת עשרות שנים, טיפוס כזה, שיתגלמו בו גם יושר, גם מסירות, גם נאמנות, גם אומץ-לב, והכל ללא גבול, עד מסיכות הנפש, עד הקרבה עצמית... כך היה בבריגדה, וכך במלחמת השחרור... וכשהיה בבריגדה... היה בכיסו כעין "קמיע" תמונותיהן של אשתו ובנותיו, והוא היה מוציאן ומראה לחברים... אלה הם מתמעטים עלי אדמות שאפשר להגיד, שהם המצפן והמצפון של האומה

יום-העצמאות - תשמ"ט

והאנושות. ועל כאלה אמר גורקי: "הם נולדו לעוף ולא לזחול כמו הרוב עלי אדמות"...

בשנותיו האחרונות לא יכול היה יעקב לעוף, אלא רק בדימוינו. ואפילו לא ללכת ולחפור בתלים העתיקים כמו שאהב לעשות, פעם...

אך למרות זאת היה שלם עם חייו בקיבוץ, ואמר: "אם הייתי יכול, גחיות טוב את חיי, הייתי חל אותם בקבוץ... אבל הייתי רוצה ללמוד יותר ארכיאולוגיה... הייתי חיים צודקים, ולא נשלתי אף אחד"...

נוחה בשלום יעקב, וזינעמו לך רגבי אדמת אשדות שכה אהבת...

כיום הקבורה
ב' באייר תשמ"ט

עמליה זילין